

СУТНІСТЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Рибалко Петро, доцент кафедри теорії і методики
фізичної культури Сумський державний
педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Харченко Сергій, старший викладач
кафедри фізичного виховання

Сумський національний аграрний університет

Глобалізація та інтеграційні процеси в українському суспільстві, динамічний розвиток технологій у різних галузях народного господарства, визнання світовою спільнотою проблеми збереження фізичного і психологічного здоров'я як головного показника соціально-економічної зрілості членів суспільства, зумовлюють особливі вимоги до професійної діяльності фахівців будь-якої сфери, у тому числі аграрної, яка для української держави є пріоритетною.

Аналіз навчально-методичного забезпечення професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю засвідчив, що у його змісті представлений навчальний матеріал про чинники негативного впливу на здоров'я під час виконання ними професійної діяльності. Крім того, у вищих аграрних навчальних закладах обов'язковою є професійно-прикладна фізична підготовка. Разом з тим, у студентів не сформована цілісна система знань про здоров'я та способи його збереження, відсутні навички збереження свого здоров'я та здоров'я інших людей, не сформовані цінності і мотиви здорового способу життя, відповідно у них не сформована здоров'язбережувальна компетентність.

Реалізація компетентнісного підходу в професійній освіті сприяє досягненню її основної мети – підготовці висококваліфікованих фахівців, які володіють своєю професією й орієнтуються в суміжних галузях діяльності, здатні до ефективної

роботи за фахом на рівні світових стандартів, готові до професійного зростання, соціальної і професійної мобільності.

Формування здоров'язбережувальної компетентності особливо важливе для такої категорії молоді, як майбутні фахівці аграрного профілю, оскільки, як показано у попередньому параграфі, сучасний аграрій повинен мати не тільки високий рівень професійної підготовки, але й міцне здоров'я.

Поняття «здоров'язбережувальна компетентність» також можна визначити як певний рівень медично-валеологічної грамотності, стан соціального благополуччя, ступінь розвитку творчих сил, фізичних, психічних і розумових здібностей людини, виражених в організації її діяльності та ставленні до самої себе, до інших людей, до природи.

Разом з тим здоров'язбережувальна компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням. Оскільки невід'ємним компонентом здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців є спрямованість на збереження і зміцнення здоров'я, а її формування потребує наявності у студентів стійкої мотивації до здорового способу життя і здійснення здоров'язбережувальних заходів.

Д. Воронін трактує здоров'язбережувальну компетентність як «інтегральну, динамічну рису особистості, що виявляється у здатності організувати здоровий спосіб життя й регулювати здоров'язбережувальну діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також вчинки й погляди навколишніх; зберігати та реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції у різних, зокрема несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти негативному натиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням, активно їх перетворювати, самостійно приймати моральні рішення».

Під здоров'язберігаючою компетентністю розуміється інтегральна якість фахівця, яка забезпечує успішне збереження та зміцнення фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я свого та здоров'я оточення.

Вона забезпечує організацію здорового способу власного життя у фізичній, соціальній, психічній, духовній сферах та організацію своєї праці. Основним критерієм цієї компетентності є стан оптимальної відповідності, гармонії між біологічним, психологічним і соціальним у житті й діяльності людини. Із здоров'язбережувальною компетентністю пов'язане поняття «здоров'язбережувальні технології» - сутність здоров'язбережувальних технологій полягає в проведенні відповідних коригуючих, психологопедагогічних, реабілітаційних заходів задля поліпшення якості життя особистості; формування більш високого рівня її здоров'я, навичок здорового способу життя; забезпечення професійної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості».

Таким чином, здоров'язбережувальні технології створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці, вирішують завдання раціональної організації навчально-виховного процесу з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог. Мета здоров'язбережувальних технологій – сформувані необхідні знання, уміння та навички здорового способу життя, навчити їх використовувати у повсякденному житті. Отже, формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця аграрного профілю у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки розуміємо як цілеспрямований процес впливу на систему мотивів та цінностей особистості з метою засвоєння студентом сукупності знань про здоров'я як найважливішої цінності життя, набуття вмінь аналізувати, оцінювати, контролювати свою активність зі здоров'язбереження і досвіду оздоровчих дій та розвитку необхідних для збереження здоров'я під час професійної діяльності особистісних якостей.

Таким чином, система ППФП майбутніх фахівців аграрного профілю повинна бути побудована таким чином, щоб забезпечувати достатній рівень формування їх здоров'язберезувальних знань, умінь і навичок.